

NOTAT

Solbjerg Plads 3
2000 Frederiksberg

Tlf.: 3815 3815
Fax: 3815 2015
www.cbs.dk

Notat om bekendtgørelse om prøver og eksamen i erhvervsrettede videregående uddannelser (gældende for diplomuddannelse – herunder HD)

24. juni 2013

TWH

Thomas Werner Hansen
Chefkonsulent
Dir. tlf.: 3815 2677
twh.edu@cbs.dk

Ministeriet for Forskning, Innovation og Videregående Uddannelser (Uddannelsesministeriet) har i juni 2012 udstedt en ny bekendtgørelse om prøver og eksamen for erhvervsrettede videregående uddannelser i form af

- **Bekendtgørelse nr. 714 af 27. juni 2012 om prøver og eksamen i erhvervsrettede videregående uddannelser**

Bekendtgørelsen trådte i kraft den 1. september 2012 og har virkning for prøver påbegyndt denne dato eller senere (jf. § 53).

Bekendtgørelsen har på CBS alene gyldighed for HD- og ED-studierne samt uddannelsen til statsprøvet tolk.

I forbindelse med dannelsen af den nye regering i december 2012, blev der gennemført en række ressortomlægninger mellem ministerierne, hvorved bl.a. en række videregående uddannelser (inkl. diplomuddannelserne herunder HD) blev overført fra det daværende undervisningsministerium (nu: Ministeriet for Børn og Undervisning) til Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling (Videnskabsministeriet), der samtidig skiftede navn til Ministeriet for Forskning, Innovation og Videregående Uddannelse (Uddannelsesministeriet - FIVU).

Til at administrere disse uddannelser er der oprettet en ny styrelse: Styrelsen for Videregående Uddannelser og Uddannelsesstøtte (VUS) og altså nu udstedt en ny bekendtgørelse om prøver og eksamen i disse erhvervsrettede *videregående* uddannelser.

HD-uddannelsen har hidtil været omfattet af Undervisningsministeriets bekendtgørelse nr. 1016 af 24. august 2010 om prøver og eksamen i erhvervsrettede uddannelser. Denne bekendtgørelse forbliver i kraft, men gælder fremover kun for de uddannelser, der fortsat hører under Ministeriet for Børn og Undervisning, og har derfor ikke længere betydning for uddannelser på CBS.

I det følgende gennemgås og kommenteres de bestemmelser i den ny bekendtgørelse, der har betydning for studienævnenes tilrettelæggelse af de enkelte uddannelser, - herunder udarbejdelsen af studieordning for de pågældende uddannelser.

1. Bekendtgørelsens område (§ 1)

- 1.1 Bekendtgørelsen omfatter samtlige erhvervsrettede videregående uddannelser, der ressortmæssigt er placeret under FIVU. Det drejer sig for CBS' vedkommende alene om uddannelserne under åben uddannelse, dvs. HD og ED.

Eksamensbekendtgørelsens bestemmelser finder anvendelse for alle prøver og eksaminere, der efter bestemmelserne i bekendtgørelsen eller studieordningen for den enkelte uddannelse, *dokumenteres ved prøve- eller eksamensbevis* (§ 1).

1.2 Samspelet med uddannelsesbekendtgørelserne

Eksamensbekendtgørelsens bestemmelser finder anvendelse, med mindre det eksplicit er fastsat afvigende bestemmelser i bekendtgørelsen om den enkelte uddannelse. Er dette tilfældet, er det bestemmelserne i uddannelsesbekendtgørelsen, der er gældende.

Af eksamensbekendtgørelsens § 32, stk. 4, fremgår således, at mindst en tredjedel af en uddannelsens ECTS-point skal dokumenteres ved eksterne prøver (dvs. med ekstern censur), med mindre der i bekendtgørelsen for den enkelte uddannelse er bestemt andet. For HD-uddannelsen gælder, at der i HD-bekendtgørelsens § 9, stk. 3 og 5, er fastsat hvilke prøver, der skal dokumenteres ved eksterne prøver. Eksamensbekendtgørelsens '1/3-regel' gælder derfor ikke HD.

2. Adgang til prøver (§ 5, stk. 1-3, og § 6, stk. 2)

2.1 Automatisk tilmelding

Der er automatisk tilmelding til prøver. Ved at man *tilmelder sig et fag eller et semester bliver man automatisk tilmeldt den eller de tilhørende prøve(r)*. Hvis den studerende ikke ønsker at deltage i prøven, skal vedkommende derfor framelde sig prøven inden den fastsatte frist herfor. I modsat fald tæller det som et brugt eksamensforsøg, med mindre man kan dokumentere sygdom el. lign, der berettiger til at deltage i sygeeksamen.

De relevante bestemmelser fremgår af bekendtgørelsens § 5, stk. 1 og 3, der lyder:

”§ 5. Tilmelding til et uddannelseselement, semester mv. er samtidig tilmelding til de tilhørende prøver. Uddannelsesinstitutionen fastsætter for hver prøve en frist for, hvornår afmelding fra prøven kan finde sted. Hvis en frist for afmelding ikke er fastsat, kan afmelding finde sted, indtil prøven begynder, jf. § 15.

Stk. 3. Foreligger rettidig afmelding ikke, betragtes prøven med hensyn til antallet af prøveforsøg som påbegyndt, jf. § 6. Dette gælder dog ikke, hvor den studerende bliver forhindret i at deltage på grund af sygdom, jf. § 7”

Uddannelsesinstitutionen (dvs. studienævnet) kan dog i medfør af § 5, stk. 4, dispensere fra den fastsatte frist, hvis det er begrundet i usædvanlige forhold.

2.2 Den automatiske tilmelding gælder også omprøven (§ 6, stk. 2)

Hvis man ikke består prøven, er man automatisk tilmeldt omprøven, med mindre man framelde sig rettidigt, jf. § 6, stk. 2, der lyder:

”Stk. 2. Er en prøve ikke bestået, er den studerende fortsat tilmeldt prøven, jf. dog stk. 3, og § 8.”

[Stk. 3 vedrører det forhold, at man selvsagt skal være berettiget til at deltage i omprøven, dvs. have eksamensforsøg til rådighed. Undtagelsen i § 8 vedrører ikke CBS.]

Bestemmelsen må fortolkes således, at hvis man ikke har bestået en given prøve, som man har været tilmeldt ved den ordinære prøve, har man ikke alene ret til, man skal tilmeldes den førstkommande syge-/omprøve i det pågældende fag. Dette gælder således helt uafhængigt af, om man deltog i den pågældende prøve (men ikke bestod prøven), om man var forhindret i at deltage på grund af sygdom eller om man bare udeblev. Hvis prøven ikke er bestået, skal man tilmeldes syge-/omprøven.

Dette indebærer, at de tidligere regler, hvorefter det var et krav for at kunne deltage i syge-/omprøven, at man enten kunne dokumentere at man havde været syg eller havde deltaget i prøven men ikke bestået, ikke længere kan opretholdes.

Det er således heller ikke længere et krav for at kunne deltage i syge-/omprøven, at man har afleveret lægeattest eller lign., hvis man har været forhindret i at deltage p.g.a. sygdom. Den eneste forskel er, at hvis man afleverer en lægeattest, tæller den ordinære prøve ikke som et forsøg. Afleveres der ikke lægeattest, betragtes den manglende deltagelse i den ordinære prøve som almindelig udeblivelse og tæller som et forsøg.

Da bestemmelserne om automatisk tilmelding til prøver og omprøver er ret ny, er det vigtigt at de studerende gøres opmærksom på denne automatik, således at de ikke uforvarende får brugt eksamensforsøg uden at være vidende om det.

2.3 *Selvstuderende*

Selvstuderende er i sagens natur ikke tilmeldt undervisning (men udelukkende prøven). Dermed er de heller ikke omfattet af eksamensbekendtgørelsens § 5, stk. 1, idet den netop bygger på den forudsætning, at man tilmelder sig et uddannelseselement, og dermed automatisk tilmeldes den tilhørende prøve. Selvstuderende er ikke tilmeldt undervisning og dermed heller ikke automatisk tilmeldt prøven, og *må derfor selv tilmelde sig prøven*.

Dette gælder også ved en evt. *omprøve*, idet man som selvstuderende kun tilmelder sig (og betaler) for ét forsøg. Når det er brugt, er man uden relationer og forpligtelser i forhold til CBS. *Hvis man vil have et nyt forsøg, må man derfor tilmelde sig (og betale) igen*.

Derimod gælder det samme ikke nødvendigvis for en *sygeprøve*, hvis der foreligger dokumentation for sygdom, da den oprindelige prøve i så fald ikke tæller som et forsøg. I så fald vil man *stadig skulle være tilmeldt til den førstkommande prøve* (men selvsagt med mulighed for at kunne framelde sig, hvis det sker rettidigt).

2.4 *Deltagelsespligt (§ 5, stk. 2)*

Der er indsat en ny bestemmelse i § 5, stk. 2, der giver uddannelsesinstitutionen en klar hjemmel til, at det i studieordningen kan fastsættes, at opfyldelse af

deltagelsespligt og aflevering af opgaver og projekter m.v. er en forudsætning for deltagelse i en prøve.

Forholdet indgår endvidere i § 4, stk. 2, nr. 4), i opremsningen af, hvilke forhold, der skal være fastsat i studieordningen. Ved en fejl er der dog her henvist til § 5, stk. 3, og ikke til stk. 2.

3. Antal eksamensforsøg (§ 6, stk. 3)

- 3.1** Det er fortsat hovedreglen, at man har 3 forsøg til at bestå en prøve. Indtil 2009 var institutionens adgang til at tillade yderligere prøveforsøg udover de garanterede 3 forsøg begrænset til et 4. og 5. forsøg. Denne begrænsning eksisterer ikke længere, jf. § 6, stk. 3, der lyder:

”Stk. 3. Den studerende kan deltage 3 gange i samme prøve. Uddannelsesinstitutionen kan tillade yderligere prøvegange, hvis det er begrundet i usædvanlige forhold. I vurderingen af om der foreligger usædvanlige forhold, kan spørgsmålet om studieegnethed ikke indgå.”

Der skal således ikke længere indsendes ansøgning om dispensation til undervisningsministeriet, hvis en studerende skal have tilladelse til et 6. eksamensforsøg. Ud fra et ønske om at sikre en høj kvalitet i uddannelserne og hos dimittenderne og at sikre uddannelsens 'omdømme' i offentligheden, bør der imidlertid udvises en særdeles restriktiv dispensationspraksis med at give tilladelse til mere end 5 eksamensforsøg. For at sikre et vist tilsyn med, at den nye bestemmelse ikke fører til en overdreven dispensationspraksis, indføres en procedure, hvorefter dispensationer til mere end 5 forsøg skal indberettes til uddannelsesdekanen (dvs. til sekretariatet).

3.2 Studieegnethed

Hvor der tidligere i § 6, stk. 3, 2. punktum, vedrørende 'usædvanlige forhold' stod "Manglende studieegnethed er ikke usædvanlige forhold", er dette nu ændret til "I vurderingen af om der foreligger usædvanlige forhold, kan spørgsmålet om studieegnethed ikke indgå".

Den ændrede formulering præciserer, at *den dispenserende instans* (studienævnet) ikke må inddrage spørgsmålet om den studerendes studieegnethed i vurderingen af, hvorvidt der foreligger usædvanlige forhold; dvs. at der ikke i vurderingen må inddrages forhold vedrørende den studerendes øvrige studieresultater, som f.eks. det forhold at den studerende (heller ikke) har bestået flere andre prøver, men at den konkrete dispensation skal bedømmes alene ud fra de begrundelser, den studerende anfører. Manglende studieegnethed kan således ikke anvendes til at begrunde et *afslag* på dispensationsansøgningen.

Formuleringen indebærer dog samtidig, at *den studerende* ikke i sin begrundelse for at ønske dispensation kan henvise til sin manglende studieegnethed og at *den dispenserende instans*, derfor heller ikke kan begrunde en evt. dispensation med manglende studieegnethed, dvs. bruge dette som begrundelse for at *imødekomme* ansøgningen.

4. Sygeprøve (§ 7)

- 4.1 En studerende, der har været forhindret i at gennemføre en prøve på grund af dokumenteret sygdom eller en anden uforudseelig grund, skal have lejlighed til at deltage i en sygeprøve snarest muligt (jf. § 7, stk. 1).

Andre særlige omstændigheder, hvorved en studerende praktisk forhindres i at møde til en prøve, kan efter institutionens konkrete vurdering ligestilles med sygdom (jf. § 7, stk. 3). Kompetencen til at vurdere og træffe afgørelse i sådanne sager ligger hos studielederen.

Hvis der er tale om en prøve, der efter studieordningen er placeret i uddannelsens sidste eksamenstermin, skal den studerende have mulighed for at aflægge prøven i samme eksamenstermin eller i umiddelbar forlængelse heraf.

Der henvises i øvrigt til ”Regler for deltagelse i sygeprøve ved ED- og HD-studierne på CBS”, der findes i SAR.

5. Prøveformer (§ 9-11 og § 12, stk. 4)

- 5.1 Bestemmelsen om prøveformer er blevet skærpet, således at det fremgår, at uddannelsen skal indeholde en variation af prøveformer, jf. § 9, stk. 1, der lyder:

§ 9. Uddannelsen skal indeholde en variation af prøveformer, der skal afspejle undervisningens indhold og arbejdsformer. Prøveformen skal tilgodese det enkelte fags/fagelements formål og kan fx være mundtlig, skriftlig, praktisk prøve og projektorienteret forløb samt kombinationer af de forskellige prøveformer.

Det fremgår af § 9, stk. 2, at det skal fastsættes i studieordningen, hvilken prøveform, der skal anvendes ved den enkelte prøve.

- 5.2 *Formkrav til besvarelsen - afvisning af opgaver (§ 9, stk. 3)*

Der er som § 9, stk. 3, indsat en ny bestemmelse, hvorefter

”Uddannelsesinstitutionen kan afvise en besvarelse, hvis den ikke opfylder de fastsatte formkrav. Hvis besvarelsen afvises, skal der ikke gives en bedømmelse, og den studerende har brugt et prøvforsøg, jf. § 6, stk. 3.”

Det fremgår endvidere af § 9, stk. 2, sidste punktum, at eventuelle formkrav til besvarelsen skal fremgå af studieordningen, nærmere bestemt af eksamensbestemmelserne for de enkelte prøve i kursusbeskrivelsen i kursuskataloget, der fungerer som en del af studieordningen.

Der er således nu skabt hjemmel til at man kan afvise at tage opgaver under bedømmelse, hvis fastsatte formkrav ikke er overholdt. Dette kan f.eks. dreje sig om overskridelse af et fastsat maksimalt sidetal eller at opgaven er affattet på et ikke-tilladt sprog.

- 5.3 *Individuelle prøver eller gruppeprøver (§10 og § 11)*

Hovedformålet med at udstede den nye bekendtgørelse, har været at genindføre muligheden for gruppeprøver.

Efter de hidtil gældende regler skulle alle prøver være individuelle, og hvis et skriftligt produkt var udarbejdet af en gruppe, skulle det være individualiseret,

hvis det skulle underkastes bedømmelse, også selvom det indgik i bedømmelsen ved en efterfølgende individuel, mundtlig prøve.

Efter de nye regler er der ikke længere krav om, at et skriftligt produkt, der er udarbejdet i grupper, skal være individualiseret, hvis det indgår i bedømmelsen ved en efterfølgende mundtlig prøve, og den mundtlige prøve kan afholdes som en gruppeprøve, hvor samtlige gruppemedlemmer eksamineres under et. Der skal dog fortsat foretages en individuel bedømmelse af de enkelte studerendes præstation og gives individuelle karakterer.

De nye bestemmelser lyder i deres helhed:

”§ 10. Det fastsættes i studieordningen ud fra faglige hensyn, om en prøve tilrettelægges som en individuel prøve eller en gruppeprøve. Når en prøve tilrettelægges som en gruppeprøve, fastsættes samtidig, hvor mange studerende der højst kan deltage i den enkelte gruppeprøve, og om den studerende i stedet kan vælge en individuel prøve.

Stk. 2. Ved såvel en individuel prøve som en gruppeprøve skal der foretages en individuel bedømmelse af de studerendes præstationer.

§ 11. Ved en mundtlig gruppeprøve skal den enkelte studerende eksamineres på en sådan måde, at det sikres, at der kan foretages en individuel bedømmelse af den studerendes præstation.

Stk. 2. Ved tilrettelæggelse af en mundtlig gruppeprøve skal det sikres, at den tid, der er afsat til prøven, tilpasses antallet af studerende, der deltager i prøven.

Stk. 3. Ved en skriftlig opgavebesvarelse, som er udarbejdet af flere studerende, kan der kun gives en selvstændig bedømmelse, hvis den enkelte studerendes bidrag kan konstateres. Der fastsættes krav om individualiseringen i studieordningen.

Stk. 4. Når der ikke skal gives en selvstændig bedømmelse for en skriftlig opgavebesvarelse, som er udarbejdet af flere studerende, kan opgavebesvarelsen indgå i bedømmelsen ved en efterfølgende mundtlig prøve.”

Det følger af bestemmelserne, at det er op til institutionerne selv at fastsætte

- loft over antallet af gruppeprøver
- loft over antallet af deltagere i en gruppeprøve
- om den studerende skal have ret til at vælge en individuel prøve i stedet.

Uddannelsesdekanen har i brev af 9. maj 2012 om 'Genindførelse af mulighed for gruppeprøver' fastsat nogle rammebetingelser for studienævnenes udmøntning af § 10 og 11 i bekendtgørelsen. Disse gengives i boksen nedenfor.

Antallet af gruppeprøver

Der fastsættes ikke fra centralt hold noget loft over antallet af gruppeprøver. Men det forventes at studienævnene fastsætter prøveformerne under skyldig hensyntagen til bestemmelserne i bekendtgørelsens § 3 og § 9, og derved sikrer

- at der på uddannelsen anvendes en passende variation af forskellige prøveformer og
- at prøveformen i et givet fag er tilpasset fagets indhold og læringsmål.

Desuden henstilles det, at man undgår gruppeprøver ved rene skriftlige prøver baseret på opgaver med beskeden sideomfang, da det i disse tilfælde er vanskeligt at leve op til kravene om individualisering og individuel bedømmelse, jf. § 11, stk. 3.

Gruppestørrelse mv.

En gruppe må ikke overstige et antal på 5 studerende.

Afgangsprojekter må dog højst skrives af 2 studerende i fællesskab. Hvor forholdene kan begrunde det, kan studienævnet dog tillade at de skrives af 3 studerende i fællesskab.

Det er studienævnets ansvar at den tid, der er afsat til eksamination (eksklusiv votering) er tiltrækkelig til, at der med sikkerhed kan foretages en individuel bedømmelse af hver enkelt studerende i gruppen, jf. § 11, stk. 2. Den afsatte eksaminationstid skal angives i eksamensbestemmelserne for prøven.

Mulighed for individuel prøve

Ved prøver, der efter eksamensbestemmelserne afholdes som gruppeprøver, skal en studerende have mulighed for i stedet at gå til individuel prøve, medmindre det fremgår af læringsmålene for prøven, at man ved prøven skal vurdere de studerendes evne til at samarbejde.

Der vil derfor blive indsat følgende generelle bestemmelse i studieordninger, således at det eksplicit skal fastsættes i eksamensbestemmelserne for den enkelte prøve, hvis bestemmelsen ikke gælder for denne:

”Ved en prøve, der efter eksamensbestemmelserne afholdes som gruppeprøve, har en studerende mulighed for i stedet at aflægge prøven som en individuel prøve, med mindre andet fremgår af eksamensbestemmelserne for den pågældende prøve. Hvor den pågældende prøve omfatter både en skriftlig og en mundtlig del, aflægges begge dele som individuel prøve, såfremt begge elementer indgår i prøven.”

Som det fremgår af den citerede studieordningsbestemmelse, har vi på CBS fastlagt det princip, at hvis en studerende ved en prøve, der efter studieordningen er en gruppeprøve, og hvor der er mulighed for i stedet at vælge en individuel prøve, ønsker at gøre dette, vil alle prøvens elementer skulle aflægges individuelt. Man kan altså ikke skrive et projekt i en gruppe og samtidig vælge at gå til individuel mundtlig prøve. Ikke desto mindre vil der undervejs i et gruppeforløb kunne opstå situationer, der kan bevirke, at det må anses for mest hensigtsmæssigt, hvis en eller flere af gruppens medlemmer går til den efterfølgende mundtlige prøve individuelt. Og da bekendtgørelsen tydeligvis giver mulighed for dette (jf. § 12, stk. 4), vil man være forpligtet til at vurdere, om der foreligger en situation, der kan begrunde en dispensation fra den generelle bestemmelse, hvis en studerende ansøger herom. De studerende må i så fald ikke overvære de øvrige gruppemedlemmers eksamination, jf. § 12, stk. 4.

5.4 Gruppemedlemmer må ikke overvære hinandens eksamination (§ 12, stk. 4)

I henhold til § 12, stk. 4, gælder, at ved en *individuel* mundtlig prøve, hvor den studerende eksamineres på grundlag af et gruppefremstillet produkt, må de øvrige medlemmer af gruppen ikke være til stede i prøvelokalet, før de selv skal eksamineres.

6. Prøveafholdelse (§ 12-18)

6.1 Offentlighed ved mundtlige prøver (§ 12, stk. 1-4)

Hovedreglen er, at mundtlige prøver er offentlige (jf. § 12, stk. 1). Det betyder, at andre studerende, pårørende til eksaminanden eller andre, der måtte være interesseret i det, har adgang til at være til stede i eksamenslokalet og overvære eksaminationen.

Uddannelsesinstitutionen (hvilket i praksis vil sige studielederen) kan dog fravige hovedreglen, hvis der foreligger særlige omstændigheder, herunder hvor hensynet til eksaminanden taler herfor (jf. § 12, stk. 3). Desuden kan adgangen til eksamenslokalet begrænses af pladsmæssige grunde, og enkeltpersoner kan nægtes adgang eller bortvises, hvis dette findes nødvendigt for at sikre den fornødne ro og orden i forbindelse med prøven. Det sidstnævnte vil på institutionens vegne kunne håndhæves af eksaminator.

Desuden gælder en generel undtagelse fra hovedreglen for de prøver, der er omfattet af bekendtgørelsens § 51, stk. 3, der omhandler prøver, hvor der er involveret parter uden for institutionen, og hvor der i opgaveløsningen kan indgå oplysninger om tredjeparten, der er omfattet af fortrolighed (jf. endvidere pkt. 13.1)

Endvidere gælder der en særlig undtagelsesbestemmelse for studerende, der skal eksamineres individuelt på grundlag af et gruppefremstillet produkt (jf. pkt. 5.4 ovenfor).

6.2 Lyd- og billedoptagelser af mundtlige prøver (§ 12, stk. 5)

Efter de hidtidige regler var det tilladt eksaminanden at foretage lydoptagelse af sin egen mundtlige prøve. Dette er nu ikke længere tilladt, jf. § 12, stk. 5, der lyder:

"Stk. 5. Lyd- og/eller billedoptagelser af en prøve er ikke tilladt, medmindre optagelserne indgår som en del af prøveforløbet. Optagelserne foretages da af uddannelsesinstitutionen."

Institutionen kan således fortsat foretage lyd- og/eller billedoptagelser af en mundtlig prøve, hvis optagelserne indgår som en del af prøveforløbet.

Der henvises i øvrigt til *"Notat om lyd- og/eller billedoptagelse af mundtlige prøver"*, der findes i SAR.

6.3 Votering (§ 12, stk. 6)

Det er kun eksaminator og censor, der må være til stede under voteringen ved mundtlige prøver. Uddannelsesinstitutionen (studielederen) kan dog bestemme, at kommende eksaminatorer kan overvære en votering.

Det er ikke tilladt for de studerende at foretage lydoptagelse af voteringen, f.eks. ved at efterlade en båndoptager eller mobiltelefon i eksamenslokalet. En overtrædelse heraf vil kunne straffes efter straffelovens § 263, der kan medføre bøde eller fængsel i indtil 6 måneder.

6.4 Prøver som videokonference (§ 13, stk. 3)

Mundtlige prøver kan afholdes som videokonference eller ved hjælp af andre tekniske foranstaltninger. Uddannelsesinstitutionen skal i så fald udpege eller godkende en tilsynsførende, der skal være hos den studerende under prøven.

6.5 Elektroniske hjælpemidler (§ 14)

I henhold til § 14, stk. 1, er det tilladt at anvende hjælpemidler - herunder elektroniske hjælpemidler - under prøverne, med mindre der i eksamensbestemmelserne for den pågældende prøve i studieordningen (det vil konkret sige i kursus-kataloget) er fastsat begrænsninger i hvilke hjælpemidler, der må anvendes. Hvis der ikke er fastsat sådanne begrænsninger, er det altså tilladt at medbringe og anvende hjælpemidler, herunder alle elektroniske hjælpemidler. Det er derfor særdeles vigtigt, at man i studieordningen er omhyggelig med at præcisere, hvilke hjælpemidler der er tilladt, såfremt ikke alle hjælpemidler er tilladt.

Institutionen kan desuden fastsætte begrænsninger i adgangen til at anvende elektroniske hjælpemidler af kapacitetsmæssige grunde (jf. § 14, stk. 2).

6.6 Eksamenssprog (§ 16)

Af bestemmelserne om eksamenssprog fremgår det nu, at der i uddannelser, der udbydes på dansk, kan indgå enkeltfag, der udbydes på engelsk eller et andet fremmedsprog, og at prøverne i så fald skal aflægges på dette sprog (jf. § 16, stk. 2).

6.7 Særlige prøvevilkår (§ 17)

Uddannelsesinstitutionen kan tilbyde særlige prøvevilkår til studerende med fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse, til studerende med tilsvarende vanskeligheder samt til studerende med et andet modersmål end dansk, når institutionen vurderer, at dette er nødvendigt for at ligestille disse studerende med andre i prøvesituationen.

Der henvises i den forbindelse til "*Notat om mulighederne for at tilbyde særlige prøvevilkår (forlænget eksaminationstid m.v.)*", der findes i SAR.

6.8 Code of conduct (§ 18, stk. 6)

I reglerne om eksamenssnyd i § 19 findes en bestemmelse med følgende ordlyd:

"Stk. 6. En eksaminand skal ved aflevering af en skriftlig besvarelse med sin underskrift bekræfte, at opgaven er udfærdiget uden uretmæssig hjælp, jf. stk. 1 og 2."

Kravet om en sådan underskrevet erklæring (Code of conduct) omfatter såvel skriftlige arbejder, der udarbejdes hjemme, som besvarelser, der afleveres ved skriftlige stedprøver. For så vidt angår opgaver udarbejdet hjemme, kan man anvende den eksisterende forfattererklæring. For så vidt angår skriftlige stedprøver skal der indsættes en erklæring i CBS' papir til brug ved eksamensbesvarelser. Hvor dette ikke benyttes (f.eks. ved prøver, der afholdes med anvendelse af PC), skal de studerende gøres opmærksom på, at de selv skal indsætte og underskrive en sådan erklæring.

- 6.9** De hidtidige bestemmelser om, at ved mundtlige prøver skal hver eksaminand have mindst 4 forskellige valgmuligheder ved den eventuelle lodtrækning, der fordeler spørgsmålene mellem eksaminanderne, og at eksaminator samt enten censor eller institutionens leder skal være til stede ved denne lodtrækning, er udgået.

7. Prøver i udlandet (§ 19 - 20)

- 7.1** Bestemmelserne i §§ 19 og 20 om prøver i udlandet er ikke ændret. Dog skal man bemærke, at den hidtidige bestemmelse om, at prøven kan afholdes som videokonference, er fjernet. Dette ændrer dog ikke ved, at dette fortsat er muligt også ved prøver i udlandet, da forholdet er omfattet af den generelle bestemmelse i § 13, stk. 3 (se pkt. 6.4 ovenfor).

Prøver kan afholdes på en dansk repræsentation eller andre steder. Man skal således ikke længere søge ministeriets godkendelse, hvis man ønsker at afholde en prøve i udlandet på et partneruniversitet eller lignende.

Af § 20 fremgår, at institutionen afholder de særlige udgifter, der er forbundet med at afholde prøven i udlandet, men at institutionen kan beslutte, at den studerende helt eller delvist skal betale de udgifter, som institutionen har afholdt, idet sidstnævnte dog forudsætter, at den studerende forud skriftligt har erklæret sig villig hertil.

8. Bedømmere (§ 21 - 31)

8.1 Censorkorps (§ 21- 24)

Der er oprettet separate censorkorps for uddannelserne under VUS' område (jf. § 21). For HD-uddannelsernes vedkommende er organiseringen af censorkorpset desuden reguleret i HD-bekendtgørelsens § 10, hvorefter der er oprettet et landsdækkende censorkorps for HD-uddannelsen. HD-uddannelsen har således sit eget censorkorps, og er ikke omfattet af de fælles censorkorps for de øvrige diplomuddannelser.

8.2 Gensidig og gentagen censur (§ 27)

Den hidtidige bestemmelse om, at det ved fordelingen af censorarbejdet skal sikres, at der

- ikke forekommer individuel gensidig censur inden for en periode på 2 år og
- ikke forekommer individuel gentagen censur inden for en periode på 2 år ud over én eksamenstermin, ét semester eller ét halvår

er ændret, og lyder nu (jf. § 27, stk. 2, nr. 3):

”Stk. 2. Ved fordeling af censorarbejdet skal det sikres, medmindre særlige forhold gør sig gældende, at

[...]

- 3) de samme bedømmere ikke sammen medvirker ved censur inden for en periode på 2 år ud over én eksamenstermin, ét semester eller ét halvår.”

Der er antagelig ikke tilsigtet nogen ændring af realindholdet, men bestemmelsen er dog blevet lidt enklere at forstå.

8.3. Censors forfald (§ 28)

Der er foretaget en enkelt lempelse i bestemmelserne om vedrørende en censors pludselige forfald, der lyder:

”§ 28. Ved en censors pludselige forfald eller lignende, hvor det ikke har været muligt at tilkalde en censor, udpeger uddannelsesinstitutionen en person til censor, som opfylder kravene i § 23 og § 27, stk. 2. Uddannelsesinstitutionen skal hurtigst muligt orientere censorformandskabet om udpegningen.”

Den udpegede censor har hidtil ikke måttet været ansat på den pågældende institution, men dette krav er ikke længere omfattet af henvisningen til § 27, stk. 2 (men står nu i § 27, stk. 1). Institutionen kan derfor fremover godt udpege en person, der er ansat ved institutionen til at træde i stedet for en censor, som får pludseligt forfald. Den pågældende skal dog fortsat opfylde kravene i § 23, der lyder:

”§ 23. En censor skal have

- 1) indgående og aktuelt kendskab til uddannelseselementets forudsætninger, mål og metoder,
- 2) specifik kompetence inden for et eller flere faglige delområder, som indgår i uddannelsen, og
- 3) aktuel viden om uddannelsens anvendelsesmuligheder, herunder kendskab til aftagernes situation og behov.”

Der henvises i øvrigt til notatet ”*Hvis censor udebliver*”, der findes i SAR.

8.4 Notatpligt (§ 29, stk. 2)

Censor og eksaminators skal gøre notater om eksamenspræstationen og karakterfastsættelsen. Notaterne er alene til personligt brug ved udarbejdelsen af en udtalelse i forbindelse med en klagesag, og kan derfor ikke kræves udleveret af hverken eksaminanden eller et ankenævn. Notaterne skal opbevares i et år. Såfremt en klagesag verserer ud over dette tidspunkt, bør notaterne dog opbevares indtil klagesagen er afsluttet.

8.5 Inhabilitet og tavshedspligt (§ 29, stk. 3)

Det er præciseret i bekendtgørelsen, at censorernes virksomhed er omfattet af forvaltningslovens bestemmelser om inhabilitet og tavshedspligt.

9. Bedømmelse (§ 32 - 34)

9.1 Interne og eksterne prøver (§ 32, stk. 1-3)

Prøverne er enten interne eller eksterne (jf. § 32, stk. 1). Ekstern censur foregår ved brug af de af ministerielt beskikkede censorer, mens bedømmelsen ved interne prøver foretages ”af en eller flere lærere udpeget af uddannelsesinstitutionen (eksaminator)” (jf. § 32, stk. 2).

Der anvendes således ikke længere begrebet ’interne censorer’. Standardformuleringerne i studieordningerne er derfor ændret, således at der fremover opereres med en hoved- og en bi-eksaminator.

9.2 Omfang af eksterne prøver (§ 32, stk. 4)

Kravet til omfanget af eksterne prøver i § 32, stk. 4, er blevet ændret fra at mindst halvdelen til at mindst en tredjedel af en uddannelse opgjort i ECTS-point skal dokumenteres ved eksterne prøver. Bestemmelsen lyder i sin helhed:

Stk. 4. Prøverne med ekstern bedømmelse skal dække uddannelsens væsentlige områder. Mindst en tredjedel af en uddannelse opgjort i ECTS-point skal for den enkelte studerende dokumenteres ved eksterne prøver, med mindre der i bekendtgørelsen for den enkelte uddannelse er bestemt andet.

På grund af den sidste sætning får ændringen imidlertid ingen betydning for HD-uddannelserne, idet der i HD-bekendtgørelsen konkret er fastsat, hvilke prøver, der skal bedømmes med ekstern censur.

9.3 Formulerings- og staveevnen (§ 33, stk. 2)

I bestemmelsen i § 33, stk. 2, om at der ved bedømmelsen af det afsluttende projekt ud over det faglige indhold også skal lægges vægt på eksaminandens formulerings- og staveevne, er tilføjjelsen om, at dette kun gælder, hvis eksamenspræstationen er affattet på dansk, udgået. Stave- og formulerings-evnen skal således også indgå i bedømmelsen, hvis projektet er affattet på engelsk eller et andet fremmedsprog.

10. Eksamensbevis (§ 35 - 36)

10.1 Bevis for enkeltfag (§ 35, stk. 1)

Ved en tilføjelse i § 35, stk. 1, er det bestemt, at institutionen også skal udstede bevis for enkeltfag fuldført i henhold til reglerne om åben uddannelse.

Det fremgår af ministeriets følgeskrivelse til høringen over det pågældende bekendtgørelsesudkast, at tilføjjelsen er sket som følge af en ændring i § 12, stk. 1, i bekendtgørelsen om åben uddannelse, hvorefter bevis kan udstedes for beståede enkeltfag, hvor enkeltfaget er en del af et længere sammensat forløb.

10.2 Indberetning af karakterer (§ 36, stk. 1)

Der gælder en generel forpligtelse til at CBS skal indberette karakterer og eventuelt karaktergennemsnit for den enkelte eksaminand til Styrelsen for Videregående Uddannelser og Uddannelsesstøtte efter styrelsens bestemmelse. Det er uvist i hvilken udstrækning styrelsen vil bede om disse oplysninger, men det er næppe sandsynligt, at det vil ske for HD-uddannelserne.

10.3 Opbevaring af oplysninger (§ 36, stk. 2)

Institutionen skal opbevare de oplysninger, der er nødvendige for at udstede beviser, i 30 år efter eksamens eller prøvens afslutning. Kravet til opbevarings-tiden blev i maj 2005 ændret fra 20 til 30 år. Ændringen var en følge af den nye arkivlov, der trådte i kraft den 1. juli 2003.

Samtidig udgik den tidligere bestemmelse om, at "oplysninger om, hvem der har gennemført de enkelte uddannelser, skal opbevares i mindst 50 år".

11. Fejl og mangler ved prøver (§ 37 - 38)

- 11.1** Hvis der konstateres "væsentlige fejl og mangler" i forbindelse med en prøve tilbydes ombedømmelse eller omprøve (jf. § 37, stk. 2). Tilbuddet gælder for alle de eksaminander, hvis prøve lider af samme fejl og mangler. Denne type af omprøve eller ombedømmelse kan ikke resultere i en lavere karakter (jf. § 38, stk. 1)

Hvis der konstateres "fejl og mangler af særlig grov karakter" kan studieleder træffe afgørelse om at annullere allerede afholdt prøve og foranstalte en omprøve. Denne type af omprøve kan resultere i en lavere karakter end den oprindelige (jf. § 38, stk. 1)

Institutionen kan tilbageholde eksamens- eller prøvebevis indtil sagen er afgjort (jf. § 38, stk. 2).

12. Klager over prøver (§ 39 - 49)

I forhold til den hidtidige bekendtgørelse fra 2010 er der - bortset fra en enkelt tilføjelse (se pkt. 12.8 nedenfor) - kun tekniske tilpasninger som følge af, at bekendtgørelsen nu kun omfatter videregående uddannelser og har skiftet ressortministerium.

Med 2010-bekendtgørelsen blev der foretaget en del afgørende ændringer i reglerne om og procedurerne for behandling af eksamensklager. De væsentligste bestemmelser er:

- 12.1** *Udleverer kopi af opgave og besvarelse (§ 39, stk. 3)*

Bestemmelsen om, at den studerende til brug for klagesagen skal have udleveret en kopi af den stillede opgave og ved prøver med skriftlig opgavebesvarelse tillige en kopi af egen opgavebesvarelse er blevet præciseret, således at det nu fremgår, at dette kun skal ske "efter anmodning". Den studerende har således ret til at få udleveret de pågældende dokumenter, men institutionen har ikke pligt til at udlevere dem uopfordret.

- 12.2** *Ny bedømmelse som tilbud (§ 43, stk. 1, nr. 1) og § 48, stk. 2, nr. 1))*

Ny bedømmelse (ombedømmelse) af en skriftlig besvarelse, kan fremover kun ske i form af et *tilbud* herom, som den studerende skal acceptere, forinden ombedømmelsen kan iværksættes. Dette gælder uanset om det er institutionen, der træffer afgørelse vedrørende klagen (§ 43) eller ankenævnet, der træffer afgørelse vedrørende anken (§ 48).

- 12.3** *Pligt til at informere om mulighed for lavere karakter (§ 43, stk. 3 og § 49, stk. 3)*

Der er indsat en bestemmelse om, at hvis afgørelse på klagen går ud på, at der gives tilbud om ombedømmelse eller omprøve, så skal klageren informeres om, at dette kan resultere i en lavere karakter. Dette gælder uanset om det er institutionen, der træffer afgørelse vedrørende klagen (§ 43) eller ankenævnet, der træffer afgørelse vedrørende anken (§ 49).

12.4 Frist for accept af tilbud (§ 44, stk. 1 og § 49, stk. 5)

Der er indført en bestemmelse om, at en studerendes accept af et tilbud om ombedømmelse eller omprøve skal ske senest 2 uger efter, at tilbuddet er afgivet. Hvis tilbuddet ikke er accepteret indenfor denne frist, betragtes det således som afslået, - og tilbuddet er bortfaldet.

12.5 Ombedømmelse er en forvaltningsafgørelse (§ 44, stk. 3 og § 49, stk. 5)

Ombedømmernes karaktergivning ved ombedømmelse sker i overensstemmelse med forvaltningsretlige regler for afgørelsessager. Det indebærer bl.a., at *bedømmerne skal træffe deres afgørelse på grundlag af alle sagens akter, og at bedømmerne skriftligt skal begrunde deres afgørelse.*

12.6 Mulighed for lavere karakter (§ 44, stk. 4 og § 49, stk. 5)

Ombedømmelse kan nu *resultere i en lavere karakter* end den oprindeligt givne. Det har hidtil kun været tilfældet for omprøve. Det er altså det sidst givne bedømmelsesresultat, der er det gældende, hvis man tager imod et tilbud om ombedømmelse eller omprøve.

12.7 En studerende kan altid indbringe institutionens afgørelse vedrørende faglige spørgsmål for et ankenævn. Muligheden for at anke institutionens afgørelse er således ikke begrænset til de tilfælde, hvor institutionen ikke har givet medhold i klagen.

12.8 Inhabilitet og tavshedspligt (§ 46, stk. 5)

Det er præciseret i bekendtgørelsen, at ankenævnets virksomhed er omfattet af forvaltningsloven, herunder reglerne om inhabilitet og tavshedspligt.

12.9 Hvis ankenævnet opdager fejl og mangler (§ 47, stk. 3)

Der er i den nye bekendtgørelse indsat en bestemmelse om, at hvis ankenævnet i forbindelse med behandlingen af en anke bliver opmærksom på fejl og mangler ved en prøve, skal man orientere uddannelsesinstitutionen herom.

Uddannelsesinstitutionen skal herefter behandle sagen efter bestemmelserne om fejl og mangler i § 37 (se pkt. 11.1 ovenfor). Det kan afhængigt af sagens konkrete omstændigheder betyde, at ankenævnet ikke træffer afgørelse i sagen, men i stedet henviser den til institutionens afgørelse efter § 37.

13. Diverse**13.1 Ophavsretten til eksamensproduktet (§ 51, stk. 1 og 3)**

Eksaminanden har som udgangspunkt ophavsretten til sin eksamensopgave, hvilket bl.a. indebærer, at institutionen ikke kan gøre den til genstand for udlån eller på anden måde offentliggøre den uden eksaminandens udtrykkelige godkendelse (jf. § 53, stk. 1).

Vedrørende ophavsretten til eksamensprodukter gælder endvidere "*Cirkulære nr. 169 af 16/7 1973 om anvendelse af de studerendes opgaver og deres rettigheder i forbindelse hermed*". Cirkulæret findes i SAR.

I de tilfælde, hvor der har været involveret parter uden for uddannelsesinstitutionen (typisk en virksomhed), skal det på forhånd aftales, i hvilket omfang virksomheden under respekt af gældende ophavsretlige regler har ret til at anvende de resultater, der er fremkommet i forbindelse med opgaveskrivningen, dvs. i hvilket omfang eksaminanden(erne) helt eller delvist overdrager ophavsretten til virksomheden.

Samtidig skal der træffes afgørelse om, i hvilket omfang de oplysninger vedrørende virksomhedens forhold, der forekommer i opgaven, må offentliggøres eller skal behandles fortroligt (jf. § 53, stk. 3).

Ved prøver, hvor opgaven er omfattet af fortrolighedsaftaler i medfør af § 51, stk. 3, er der ikke offentlig adgang til en eventuel mundtlig prøve i tilknytning til opgaven (forsvar eller lign.), jf. § 12, stk. 1. Se tillige pkt. 6.1 ovenfor.

13.2 *Ejendomsretten til eksamensproduktet (§ 51, stk. 2)*

Eksaminanden har ejendomsretten til de produkter, der fremkommer som resultat af prøven, mod at betale for de materialer, som har været anvendt. Formuleringen må antages alene tage sigte på ikke-skriftlige produkter, da institutionen har en forpligtelse til at opbevare skriftlige opgaver og lign., hvorfor det ikke giver mening, hvis en studerende kan kræve sin opgave udleveret.

Thomas Werner Hansen